

## MÜLTECİLERİN SOSYAL HAKLARI

### 1. Mültecilerin karşılama koşulları

#### 1.1 Konaklama

CESEDA'nın L. 744-1 maddesi uyarınca<sup>1</sup>, iltica başvurusunun kayda geçtikten sonra iltica başvurusunda bulunan kişiye bazı konaklama opsiyonları sunulur.

OFPRA tarafından görevlendirilen bazı tüzel kişiler yeni gelen mültecilere genel bilgi, başvuruya ilişkin sosyal ve idari işlemlere ilişkin bilgi vermekle yükümlüdür.

CESEDA'nın L. 744-3'nin maddesi uyarınca bir mültecinin konaklama başvurusu OFPRA tarafından incelenir ve konaklama müdürü ile görüşme yaptıktan sonra karar verilir.

Mültecilerin konaklama yerleri şöyledir:

- Fransız Aile ve Sosyal Hakları Kanunu'nun L. 348-1 maddesinde geçen mülteci kabul merkezleri;
- Fransız Mülteci Devlet Dairesinden mültecileri karşılamak için yardım alan ve Fransız Aile ve Sosyal Hakları Kanunu'nun L. 322-1 maddesine tabi olan binalar.

Karşılama ve konaklama masrafları Devlet tarafından ödenir (CESEDA'nın L. 744-2 maddesi). Mülteciler söz konusu konaklama merkezlerinde karşılanır ve sosyal ve idari işlemlere ilişkin destek alırlar. Kamu düzenini sağlamak amacıyla gerek duyulması halinde devlet temsilcisi bir mültecinin ilgili konaklamaya alınmasına engel olabilir. Böyle bir durumda, idarenin yeni bir karşılama kararı alınması gerekmektedir. Konaklama merkezleri kuran tüzel kişiler mevcut boş konaklama yerlerin sayısını bildirmek zorundadır.

Aynı zamanda gerekli işlemlere ilişkin bilgisi olan bir mültecinin sebepsiz ve uzun bir süre yokluğunu ve/veya şiddet gösteren davranışlar veya konaklama kurallarının ihlali halinde yetkili idareye haber verirler (CESEDA'nın L. 744-4 maddesi). CESEDA'nın L. 744-3 maddesinde geçen konaklama yerleri mülteciyi başvurusunun tamamlanmasına kadar veya başka bir Avrupa Birliği ülkesine devredilmesine kadar kabul ederler. Bu yükümlülük aşağıdaki durumlarda sona erer:

- OFPRA'nın kararının temyiz süresinin sona erdiği zaman, veya
- OFPRA'nın kararının tebliğ edildiği tarihte, veya
- CNDA'nın kararının tebliğ edildiği tarihte, veya
- Başka bir devlete transferi gerçekleştiği tarihte (CESEDA'nın L. 744-5 maddesi).

Yasal konaklamayı sağlayan kuruluşların idaresi bir depozit ödenmesini isteyebilirler.

<sup>1</sup> Yabancıların kabulüne ve ikametene ve iltica hakkına ilişkin kanuna bakınız (iltica hakkına ilişkin birinci dokümana bakınız).

Depozitonun miktarı konaklama süresi bittiği tarihte iade edilir ve konaklamaya ilişkin ödenmemiş bir borç kalması halinde o borç depozitodan düşülür (CESEDA'nın L. 744-5 maddesi).

Mülteci statüsü verilen kişiler veya ikincil koruma statüsü<sup>2</sup> olan kişiler ve başvurusu ret edilen kişiler geçici olarak Danıştay tarafından onaylanan koşullarda konaklama imkânı tanınabilir (CESEDA'nın L. 744-5 maddesi).

## 1.2 Mültecilerin ihtiyaçlarının değerlendirilmesi

CESEDA'nın L. 744-6 maddesi uyarınca, iltica başvurusu yapıldıktan sonra, OFPRA başvuru sahibi ile görüşme yapar ve ilgili kişinin sosyal durumunu ihtiyaçlarını değerlendirir.

Söz konusu değerlendirme özellikle reşit olmayan ve refakatçisi olmayan kişileri, engelli, yaşlı, hamile kadınları, çocukları ile olan ebeveynleri, insan kaçakçılığına maruz kalan kişileri, ciddi hastalıkları olan kişileri, akli dengesizliği olan kişileri, ve işkence, tecavüz, psikolojik, fiziksel ve cinsel tacize uğramış kişileri korumak içindir. İşbu değerlendirme OFII'nin özel eğitim görmüş çalışanları tarafından yapılır.

Görüşme esnasında mülteci başvurusunda bulunan kişiye Fransız Sosyal Sigorta Kanunu'nun L. 321-3 maddesi uyarınca ücretsiz sağlık kontrol imkânından bahsedilir. Mülteci başvurusunda bulunan kişinin onayı ile özel durumuna/hassasiyetine ilişkin verilen bilgiler OFII tarafından OFPRA'ya iletilir.

Ancak, kanun metnine göre OFII'ye verilen bilgiler OFPRA'nın kararını mültecinin başvurusunun uygunluğunu veya CESEDA'nın L. 723-3 maddesi uyarınca yapılan başvuruyu etkilemez.

## 2. Sağlık güvencesinden faydalanma hakkı

### 2.1 Acil yardım

Evrensel sağlık güvencesinin ilişkin faydalanmayı beklerken (Fransızca "CMU"), mülteci sağlık hizmetini aşağıdaki yerlerden alabilir:

- Bedava sağlık hizmeti veren sağlık kurumlarından ve bazı hastanelerde (Fransızca "*permanences d'accès aux soins de santé – PASS*"). Doktorlar sağlık hizmetini sağlar ve ücretsiz olarak ilaçlarını verir (Halk Sağlığı Kanunu'nun L. 6112-6 maddesi);
- Sigorta gerekmeden, ücretsiz diş, göz veya psikolojik tedavi yapan kuruluşlar;
- Sosyal sigortası olmadan 0 ile 6 yaş çocukların düzenli sağlık kontrollerini ve aşılarını yapan çocuk ve anne koruma servisleri. Bazı çocuk anne koruma servisleri, aile eğitimi departman evlerinde yer alır (Kamu Sağlığı Kanunu'nun L.

<sup>2</sup> İltica hakkına ilişkin farklı statülerin tanımlarına ilişkin birinci dokümana bakınız

2111-1 ve L. 2112-2 maddeleri);

- Aile eğitimi ve planlaması klinikleri (Medeni Kanunu'nun L. 2311-1 maddesi).

## **2.2 Evrensel sağlık güvencesi (Fransızca “CMU”)**

Her mülteci, başvurusu değerlendirilirken evrensel sağlık güvencesinden faydalanabilir. Sosyal Güvence Kanunu'nun R. 380-1 maddesi uyarınca sağlık güvencesinden faydalanabilmek için mültecinin Fransa'da 3 aydan fazla ikamet etmesi gerekmektedir. İlgili kararname geçici oturma izni olan kişilerin evrensel sağlık güvencesinden faydalanabileceğini öngörmektedir. İlgili başvuru mültecinin ikamet ettiği yere bağlı olan sosyal sigorta müdürlüğüne yapılmalıdır (temel hastalık güvence fonu - Fransızca “*Caisse primaire d'assurance maladie*”). Evrensel sağlık güvencesi mültecinin başvurusunun yapıldığı tarihten itibaren geçerlidir (Sosyal Güvence Kanunu'nun L. 161-1 maddesi).

## **2.3 Evrensel ek sağlık güvencesi veya ek güvence (Fransızca “CMU”)**

Mülteciler Sosyal Güvence Kanunu'nun L. 861- 1 maddesinde tanımlanan evrensel ek sağlık güvencesinden de faydalanabilirler. Evrensel ek sağlık güvencesi, temel sağlık güvencesinin (CMU) karşılamadığı sağlık masraflarını karşılamaktadır. İşbu güvence mültecinin sağlık ve hastane masraflarını önceden ödemediği takdirde karşılanmasını sağlamaktadır. Mülteci ek güvenceden faydalanabilmesi için evrensel sağlık güvencesine başvuru yaparken ek güvenceden de faydalanmak istediğini belirtir ve aynı zamanda başvuruyu yapar. Evrensel ek sağlık güvencesi ikamet ve mevcut kaynaklara göre verilir (Sosyal Güvence Kanunu'nun L. 861-2 maddesi). CMU uyarınca aralıksız 3 aydan fazla ülkede ikamet etmiş olma şartı iltica hakkı için başvuru yapan kişiler, mülteci statüsü veya benzer durumlar için geçerli değildir.

Buna rağmen, ek güvence sadece başvurunun kaydedilmesinden itibaren itibaren 1 ay sonra elde edilebilir. Ancak Sosyal Güvence Kanunu uyarınca “*söz konusu durumun gerektirmesi halinde*” acil kabul gerekmesi halinde ek güvence mülteciye verilebilir, ancak. Bir başka deyişle, olağan prosedürün gecikmesi ve ilgili kişinin sağlık durumunu etkilemesi halinde gerekli hale gelebilir. Başvuru tam olmalı ve bir doktor veya uzman tarafından hazırlanmış ve başvuruyu destekleyen bir yazı ile yapılmalıdır.

## **2.4 Devlet tıbbi yardım (Fransızca “AME”)**

Başvurusu öncelikli işleme tabi olan veya başvurusu başka bir üye devlet tarafından değerlendirilmesi gereken mülteciler CMU'dan faydalanma hakları yoktur. Ancak, devletin tıbbi yardımından faydalanabilirler. İlgili kabul koşulları 28 Temmuz 2005 tarihli kararnamede yer almaktadır:

<http://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000000812112&fastPos=1&fastReqId=322491817&categorieLien=cid&oldAction=rechTexte>

## **3. Maddi Yardım**

### **3.1 Mülteci için ödenek**

29 Temmuz 2015 tarihli kanun mültecinin bekleme ödeneği yerine mülteciye ödenek uygulaması getirmiştir. Giriş şartlarını kabul eden mülteci, yaş ve kaynak koşulları yerine getirilmesi halinde söz konusu ödenekten faydalanabilir. İşbu ödenek mültecinin korunmasına ilişkin kabul/ret kararını veren ilgili kurum tarafından verilene kadar veya başvurunun incelenmesinden sorumlu başka bir devlete transferin gerçekleşmesine kadar ki bekleme süresi boyunca OFII tarafından verilir. Ödeneğin hesaplanması kararnamede düzenlenmiştir. İlgili kişinin mevcut kaynaklarını, konaklama turunu ve ek yardımları göz önünde bulundurur. Ayrıca mültecinin ailesindeki yetişkin ve çocuk sayısını da değerlendirir.

İlgili ödenek sadece mülteci içindir ve başkasına devredilemez ve paylaşamaz (CESEDA'nın L. 744-9 maddesi).

### **3.2 Aylık geçim parası**

İdari emir uyarınca yeterli kaynağı olmayan mülteciler, mültecinin konaklaması tarafından karşılanmayan ihtiyaçlar için CADA tarafından verilen aylık geçim parası alırlar. Haftalık olarak da verilebilen aylık geçim parasının miktarı belirlenirken mültecinin mevcut kaynakları, aile durumu ve konaklamayı sağlayan kurum tarafından verilen yardımları değerlendirilir (Sosyal ve Aile Kanun'un R. 348-4 maddesi).

### **4. İş piyasasından faydalanma hakkı**

Mülteci başvurusunun OFPRA nezdinde yapıldığı tarihten itibaren 9 aylık bir gecikme süresi halinde, ve bu gecikmenin mülteci tarafından kaynaklanmaması şartıyla, iş piyasasından faydalanma hakkı mülteciye verilmesi mümkündür.

### **5. Çocukların eğitimi**

Mültecinin çocuğu 3 yaşından itibaren eğitilmesi mümkündür. Eğitim Kanunu'nun L. 131-1 maddesi uyarınca, mültecinin çocuğu 6 ile 16 yaş arasında eğitime mecburdur. İlgili kanun metni tam olarak mültecilerin çocuklarının eğitimine değinmese de eğitim mecburiyeti L. 131-1 maddesi uyarınca söz konusu yaş aralığında olması halinde yabancı çocuklar ile aynı kurallara tabidir.

İlk okula başvuru ilgili belediye de yapılır. Mülteci başvuruyu yaparken aşağıdaki bilgileri vermek zorundadır:

- mültecinin çocuk ile ilişkisi;
- mültecinin adresi;
- çocuğun aşılarının tam olması.

Orta okul ve lise ye başvurular direk çocuğun ikamet yerine en yakın okula yapılır. CADA ekibi çocuğun zorunlu eğitim şartını yerine getirebilmesi için ve okula gidebilmesi için ilgili işlemlere yardım etmekle yükümlüdür. Ekip aynı zamanda milli eğitim bakanlığı ve yerel organizasyonlar ile ilgili çocuğun eğitimine yardım edebilir.

Gerek duyulması halinde, girişinde yardımcı olan ve yerel deneyimi olan kuruluşlar da mülteciye çocuklarının eğitimi konusunda yardım sağlayabilir.